

WOONZORG

VISIE **WONEN** DOE JE THUIS,
LEVEN EN **ZORGEN** DOE
JE SAMEN

INLEIDING

In het Masterplan Wonen 2021-2025 is de ambitie uitgesproken om voor alle inwoners met een zorg- en aangepaste woonbehoefte de juiste woonvorm met de juiste zorg te realiseren. Het gaat dan met name om oudere inwoners, inwoners met een psychische aandoening en inwoners met een verstandelijke beperking. Ook zij moeten kunnen wonen op een plek waar ze zich thuis voelen, met zorg en begeleiding als dat nodig is. Voorliggende woonzorgvisie – Wonen doe je thuis, leven en zorgen doe je samen – is ontwikkeld om te kunnen sturen op nieuwe woon(zorg)initiatieven, in samenwerking met alle betrokkenen: inwoners, woningcorporaties, zorg- en welzijnsorganisaties en private ontwikkelaars.

Het afgelopen decennium is het speelveld van wonen en zorg fors veranderd. Vergrijzing, decentralisaties, veranderende woon- en zorgwensen (langer thuis), afbrokkeling van intramurale zorg en institutionalisering, krapte op de woningmarkt, de betaalbaarheid van zorg onder druk en meer moeten zorgen voor elkaar, tekorten aan personeel... Het zijn allemaal ontwikkelingen die van grote invloed zijn op de wijze waarop gemeenten moeten en kunnen sturen op woon(zorg)initiatieven. Dat vraagt om een integrale kijk op wonen, zorg en welzijn en leefbaarheid in buurten en dorpen.

Deze woonzorgvisie is ontwikkeld om te kunnen sturen op nieuwe woon(zorg)initiatieven, in samenwerking met alle betrokkenen.

Kwalitatieve woonvraag als vertrekpunt

Het is verleidelijk om de opgave die voorligt te kwantificeren. Immers, meten is weten. Toch is ervoor gekozen om in deze woonzorgvisie geen cijfers te benoemen. Het is namelijk niet zinvol. Mensen zijn niet in een hokje te plaatsen: niet elke oudere wil wonen in een gelijkvloers appartement in het centrum van het dorp; niet elke inwoner met een psychische aandoening is afhankelijk van een beschermde woonomgeving; niet iedereen met een verstandelijke beperking woont in een woongroep.

Om die reden gaat deze woonzorgvisie uit van de actuele en toekomstige kwalitatieve woonvraag. De woonwensen van inwoners zijn leidend voor de manier waarop we invulling geven aan de woonzorgopgave. Woonwensen op de schaal van buurten en dorpen. De verbinding met de buurt en het dorp is namelijk onlosmakelijk verbonden met de kwaliteit van wonen en zorg; hoe sterker het netwerk in de directe omgeving, hoe zelfstandiger en gelukkiger iemand kan wonen.

Gesprekken met (vertegenwoordigers van) inwoners, (zorg)organisaties en woningcorporaties, evenals de resultaten van de lokale woonenquête vormen mede het fundament onder deze woonzorgvisie.

Afbakening

In deze woonzorgvisie zoomen we in op woningen en woon(zorg)vormen voor mensen die in meer of mindere mate zorg of ondersteuning nodig hebben. De meeste mensen met een zorg- of begeleidingsbehoefte kunnen prima zelfstandig wonen, met een beetje hulp thuis. Soms volstaat goede zorg of begeleiding door naasten of vrijwilligers, soms is professionele zorg of ondersteuning nodig. Slechts een zeer kleine groep inwoners is aangewezen op zorg in een beschermde woonomgeving.

In deze woonzorgvisie benoemen we de zorgbehoefte, maar de wijze waarop deze wordt ingevuld, is niet uitgewerkt. Dat is een verantwoordelijkheid van het sociaal domein. Als gemeente brengen we wel partijen in het sociale en woondomein samen om integraal en sectoroverstijgende samenwerkingen te bewerkstelligen.

zorgbuurThuizen

In de motie zorgbuurThuizen roept de gemeenteraad van Horst aan de Maas het college van B&W op om de mogelijkheden van zorgbuurThuizen nader te onderzoeken. ZorgbuurThuizen zijn kleinschalige woonzorgvormen die de leemte vullen tussen wonen thuis en wonen in een verpleeghuis. Met voorliggend stuk is deze motie ingevuld.

Monitoring en rapportage

Monitoring en rapportage over de resultaten en voortgang vindt jaarlijks plaats en wordt opgenomen in de Jaarbrief Wonen. De rapportage biedt onder andere inzicht in de voortgang van pilots en in het aantal nieuw ingediende woonzorginitiatieven.

1. Een passende woning

2. De buurt: een fijne omgeving

3. Samen leven, elkaar helpen en respecteren

ONZE AMBITIE

“In Horst aan de Maas hoort iedereen erbij en voelt iedereen zich thuis. Thuis in de woning of woonvorm, met zorg en begeleiding als dat nodig is. Thuis in de buurt en het dorp. Onderdeel van de samenleving, met brengen en halen, geven en nemen, elkaar respecteren en helpen.”

ZELFSTANDIG WONEN MET ZORG KAN OP VELE MANIEREN

Bestaande woningen zorggeschikt maken

Gecclusterd wonen & woongroepen

Mantelzorgwoningen

Verzorgd wonen & satellietwoningen

We brengen een beweging op gang; iedereen meedoen

HOE GAAN WE DAT DOEN?

We inspireren en brengen een beweging op gang

We omarmen bewonersinitiatieven en brengen deze verder

We kiezen voor een buurt- of dorpsgerichte benadering

We verbinden en sturen op samenwerking

We initiëren proeftuinen voor het uitwerken van de ambitie

We communiceren en bevorderen acceptatie en participatie

WOONZORGVISIE 2022
WONEN DOE JE THUIS, LEVEN EN ZORGEN DOE JE SAMEN

ONZE AMBITIE

1

Trends & ontwikkelingen

We zien een aantal trends & ontwikkelingen die van invloed zijn op deze woonzorgvisie en de manier waarop we invulling geven aan nieuwe woonzorgconcepten.

- **Vergrijzing:** het totale aantal huishoudens in Horst aan de Maas met inwoners boven de 65 groeit de komende jaren fors: van 5000 nu, naar 8000 in 2040.
- **Langer thuis:** deze trend werd zo'n tien jaar geleden ingezet. Ouderen willen langer thuis – in hun vertrouwde omgeving – blijven wonen. Veel zorg wordt aan huis geboden; verzorgingshuizen zijn gesloten en verpleeghuiszorg is alleen toegankelijk voor mensen met een zeer zware zorgbehoefte. Dit geldt ook voor mensen met een psychische aandoening of mensen met een verstandelijke beperking. Steeds vaker wonen zij in een 'reguliere woning in de wijk' met (intensieve) begeleiding thuis. Niet meer in een instituut, maar 'gewoon' thuis. Hierdoor neemt de druk op voornamelijk de sociale huurwoningmarkt toe, evenals de druk op ambulante zorg.
- **Betaalbaarheid en capaciteit zorg staat onder druk:** door een combinatie van vergrijzing en ontgroening. Mensen moeten in toenemende mate eerst een beroep doen op het eigen netwerk (familie, vrienden, burens) voor hulp en ondersteuning.
- **Meedoen wordt steeds lastiger** onder andere door de snelle ontwikkeling van globalisering, digitalisering. Vooral kwetsbare mensen zijn hierdoor vaker aangewezen op hun sociale netwerk, bijvoorbeeld om bankzaken en financiën te regelen, om online boodschappen te kunnen doen, afspraken te kunnen maken bij instanties, etc.

In Horst aan de Maas hoort iedereen erbij en voelt iedereen zich thuis. Thuis in de woning of woonvorm, met zorg en begeleiding als dat nodig is. Thuis in de buurt en het dorp. Onderdeel van de samenleving, met brengen en halen, geven en nemen, elkaar respecteren en helpen.

De ambitie bestaat uit drie pijlers: een passende woning, een buurt waar je thuis voelt en een inclusieve samenleving.

Een passende woning

Thuis kan vele verschijningsvormen hebben. Thuis is voor iedereen anders. Een belangrijke voorwaarde voor een thuisgevoel is dat de woning bij de bewoner past. Voor ouderen, mensen met een psychische aandoening of een verstandelijke beperking moet een thuis soms aan iets meer eisen voldoen. Iedereen die dit nodig heeft, krijgt passende zorg en ondersteuning thuis.

De buurt: een fijne omgeving

Een buurt of dorp geeft kleur aan een thuisgevoel. Horst aan de Maas is een levendige gemeente met bruisende dorpen; veel mensen zijn verknocht aan de buurt van herkomst. Sommige mensen gedijen het beste in een rustige buurt met natuur, terwijl anderen de nabijheid van voorzieningen prevaleren. Thuis ligt in een fijne omgeving, in de nabijheid van een inlooplocatie of nabij familie en bekenden, in een beschermde omgeving of juist niet. Iedereen die dit nodig heeft, krijgt passende zorg en ondersteuning thuis.

Samen leven, elkaar respecteren en helpen

De woonzorgvisie van Horst aan de Maas gaat over wonen en zorg, maar meer nog over een samenleving waar mensen naar elkaar omkijken en elkaar helpen, waar iedereen – met zijn eigen talenten en eigenaardigheden – wordt gerespecteerd en mee kan doen, waar mensen met elkaar leven (in plaats van naast elkaar).

DE OPGAVE: EEN BEWEGING IN GANG ZETTEN

2

Deze ambitie is niet alleen van de gemeente. Deze is van ons allemaal. Als gemeente willen we een beweging op gang brengen die mensen – inwoners, woningcorporaties, private ontwikkelaars en zorgorganisaties – inspireert en faciliteert om passende woon(zorg)concepten te realiseren: eigentijds, flexibel en naadloos aansluitend bij de wensen van inwoners; initiatieven die bijdragen aan meedoen en aan vitale wijken; initiatieven die verbinden. Dat vraagt om een frisse blik, veel creativiteit en eigenaarschap. Wat vraagt dat van ons als gemeente?

Wat we als gemeente niet doen, is bouwen. Noch leveren we zorg. Daarvoor staan andere partijen aan de lat. Onze rol ligt vooral in het inspireren, aanjagen, verbinden en faciliteren. Wat dit concreet betekent, is uitgewerkt in de volgende paragrafen.

We inspireren en brengen een beweging op gang

Een beweging start niet vanzelf. Je hebt iemand nodig die het eerste duwtje geeft. Daar ligt een belangrijke rol voor de gemeente. Hoe we dat doen?

- Door buurten en dorpen in te gaan en het gesprek aan te knopen met inwoners(organisaties).
- Door het delen van succesverhalen (storytelling); praktijkvoorbeelden die ook andere inwoners en organisaties aan het denken zetten.

Inspiratiekader

Ruimte voor initiatieven van onderop, vraagt om een andersoortig afwegingskader om de kwaliteit van initiatieven te toetsen. We hanteren daarom een inspiratiekader; een leidraad met goede vragen om het gesprek aan te gaan met initiatiefnemers. Dit inspiratiekader is bijgevoegd in bijlage 1.

Met dit inspiratiekader borgen we dat nieuwe woonzorgconcepten:

- ontstaan in nauwe dialoog met de buurt of het dorp, waardoor:
 - initiatieven voorzien in wensen en behoeften;
 - ze kunnen rekenen op draagvlak vanuit de omgeving;
 - ze de buurt of het dorp versterken.
- verrijzen op een passende locatie;
- toekomstbestendig zijn;
- zorg (in de nabije toekomst) ook daadwerkelijk geleverd kan worden.

Gemixt wonen is geen harde eis; het is wel een gespreksonderwerp met initiatiefnemers. Dit vanuit de overtuiging dat gemixte woonzorgconcepten inwoners stimuleren om mee te doen en elkaar te helpen.

We omarmen bewonersinitiatieven en brengen deze verder

De mooiste ideeën voor vernieuwende woon(zorg)concepten ontstaan thuis aan de keukentafel, tijdens een barbecue met vrienden of... in het café. Steeds vaker dromen inwoners over kleinschalige woonvormen waar men – met een beetje zorg voor elkaar en als het nodig wordt professionele zorg – samen kunnen leven. Tegelijkertijd zien we dat vaak een idee verzandt in een woud van bureaucratie.

In Horst aan de Maas omarmen we juist dergelijke ideeën. Inwoners kunnen al in een prille fase – een idee – terecht bij het intake-team dat direct collega's uit het sociaal domein aanhaakt. We nemen de initiatiefnemers bij de hand, wijzen de weg, helpen bij planvorming en leggen de verbinding met zorginstellingen, woningcorporaties of fondsen. We vormen één loket met inhoudelijke expertise op het gebied van projectmanagement, stedenbouw, financiën, vergunningen, zorg & welzijn en expertise om plannen te toetsen.

Traditionele kaders en regelgeving kunnen in deze fase een belemmerende factor zijn. Het is een uitdaging voor alle betrokkenen om te zoeken naar mogelijkheden.

We kiezen voor een buurt- of dorpsgerichte benadering

Inwoners van Horst aan de Maas voelen zich sterk verbonden met de buurt of het dorp waarin ze wonen. Tel daarbij op dat we gezegend zijn met levendige buurten en dorpen, waarin inwoners zich inzetten voor elkaar, het lokale verenigingsleven, dorpsraden. Locatie bepaalt mede het woongenot.

Buurten en dorpen vormen daarom het vertrekpunt voor nieuwe initiatieven. Op deze schaal kijken we naar behoeften, kansen en mogelijkheden. Inwoners worden ook nadrukkelijk betrokken bij de planvorming.

We verbinden en sturen op samenwerking

Als gemeente werken we samen met zorgaanbieders, woningcorporaties, ouderenbonden, welzijnsorganisaties, dorpsraden en andere vrijwilligers- en professionele organisaties in het speelveld van wonen, zorg en welzijn. We verbinden partijen met elkaar en sturen op samenwerking.

Jaarlijks organiseren we lokale netwerkbijeenkomsten zodat partijen elkaar beter leren kennen en op de hoogte zijn van elkaars wensen, behoeften en ambities.

Horst aan de Maas heeft verschillende kleine kernen; hierdoor is maatwerk in zorg op buurt- of dorpsniveau niet altijd een vanzelfsprekendheid. Als gemeente verbinden we zorgorganisaties en sturen we op samenwerking; schotten tussen organisaties mogen geen belemmering zijn voor het realiseren van onze ambitie. Als voorbeeld: twee of drie zorgorganisaties combineren de nachtzorg. Door samen te werken ontstaat voldoende schaalgrootte om zorg ook daadwerkelijk te kunnen leveren.

We initiëren proeftuinen voor het uitwerken van de ambitie

Zoals eerder omschreven is een eerste duwtje nodig om een beweging op gang te brengen. We hebben een of enkele klinkende voorbeeldprojecten nodig. Daarom initiëren we een of enkele proeftuinen voor een gebiedsgerichte uitwerking. Een eerste proeftuin start in 2022.

We communiceren en bevorderen acceptatie en participatie

Over zorg en ondersteuning voor kwetsbare mensen heersen nog veel vooroordelen, die het realiseren van onze ambitie in de weg staan. Mensen met een GGZ-indicatie worden soms onterecht weggezet als 'gevaarlijke gekken', oudere mensen als 'zeurders', mensen met een verstandelijke beperking als 'lief, maar soms ook lastig'.

Meer begrip voor elkaar en meer acceptatie zijn voorwaarden om onze opgave te laten slagen. Goede, aansprekende communicatie is daarom essentieel. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente Horst aan de Maas en alle samenwerkingspartners.

- We informeren inwoners, bijvoorbeeld over 'wat is verward gedrag'.
- We reiken tips en tools aan om hiermee om te gaan.
- We delen verhalen (bijvoorbeeld van inwoners en ervaringsdeskundigen).

Voorbeeldproject

NaoberzorgPunt Meerlo

Naoberzorg is een burgerinitiatief in Meerlo. Mensen helpen elkaar op vrijwillige basis, zodat ze minder vaak een beroep hoeven te doen op professionele zorg. Een mooi voorbeeld van burenhulp 2.0.

Voorbeeldproject

De kracht van America

In het project De kracht van America hebben professionals en inwoners de krachten gebundeld en samen een gezondheidscentrum gerealiseerd. 't Laefhoes brengt laagdrempelige eerstelijnszorg en maatschappelijke dienstverlening samen onder één dak. Ook de vitaliteitscoöperatie America Left is een vernieuwend project waarbij inwoners, samen met diverse organisaties, zorg en welzijn zelf gaan organiseren.

» www.laefhoes.nl

VOOR WIE IS DEZE WOONVISIE BEDOELD?

3

Voor iedereen! Dat klinkt misschien een beetje gek, maar in het licht van het vorige hoofdstuk is het ook heel logisch. Iedereen – jong of oud, met of zonder zorgbehoefte – kan namelijk een steentje bijdragen aan de beweging die we schetsen. Letterlijk door een nieuw woonzorginitiatief te starten of door te kiezen voor gemixt wonen. Maar ook figuurlijk, door iemand in de wijk te ondersteunen die wat meer hulp nodig heeft. Kortom: door bij te dragen aan een inclusief Horst aan de Maas.

Vanuit de zorg-component is het wel logisch om kort te schetsen op welke 'doelgroepen' we ons richten: oudere inwoners, inwoners met een psychische aandoening en inwoners met een verstandelijke beperking.

Het woord 'doelgroepen' hebben we bewust tussen aanhalingstekens geplaatst. Een etiket of label doet niemand goed. We streven in Horst aan de Maas naar een inclusieve samenleving waar iedereen gezond en gelukkig kan leven; waar iedereen meedoet; waar ruimte is voor ieders karakter, talenten en eigenaardigheden.

Oudere inwoners

Senior... het is een algemene term voor een groep die heel divers is en zich niet in één hokje laat plaatsen. Een 65-jarige kan al behoefte hebben aan intensieve zorg, terwijl een 95-jarige nog zo kwiek is als een hoentje. De een vindt het prima om naar een grotere kern met meer voorzieningen te verhuizen, terwijl de ander verknocht is aan zijn vertrouwde buurt of wijk. En andersom. Zo divers de 'doelgroep' is, zo divers zijn ook de woonbehoeften.

Bij zo'n gedifferentieerde doelgroep passen geen 'one size fits all' oplossingen. Maatwerk per kern is het devies; initiatieven die van onderop komen, moeten we omarmen en faciliteren.

Kwantitatieve opgave zorggeschikte woningen

In het onderzoek Masterplan Wonen 2025 is een behoefte aan nultredenwoningen/ appartementen becijferd op 1030. Het Masterplan Wonen voorziet hierin met:

- 220 woningen in sociale huur;
- 335 woningen in de vrije sector;
- 485 nieuwbouw-koopwoningen.

Wensen op het gebied van wonen met zorg (alle leeftijden)

72%

verwacht de komende 10 jaar geen zorg nodig te hebben

12%

wil verhuizen naar een andere, zelfstandige woning geschikt voor rollator / rolstoel

6%

wil verhuizen naar een andere, zelfstandige woning geschikt voor rollator / rolstoel, nabij zorgvoorzieningen

6%

wil de huidige woning aanpassen

6%

wil in een zelfstandige woning wonen in de buurt van familie of mantelzorgers

3%

wil verhuizen naar een beschutte of beschermde woonvorm (woning met de mogelijkheid tot het afnemen van zorg)

3%

wil verhuizen naar een andere woning in een woongemeenschap, zoals groepswoning

1%

wil verhuizen naar een woning van een kind, familie of mantelzorger (of in een mantelzorgwoning)

Resultaten onderzoek 'woon- en verhuiscwensen' in Horst aan de Maas

In 2021 bracht Toponderzoek de woonwensen van inwoners van onze gemeente in kaart. Een greep uit de – voor deze woonzorgvisie – meest interessante bevindingen.

- 22% van de ouderen wil binnen 5 jaar verhuizen.
 - 62% van deze groep wil naar een levensloopbestendige woning. De voorkeur gaat voornamelijk uit naar een grondgebonden seniorenwoning.
 - 49% wil kleiner gaan wonen.
 - 25% geeft de voorkeur aan een zelfstandige woning binnen een woongemeenschap. Binnen deze groep is een sterke voorkeur voor aanwezigheid van zorg op afroep en gezamenlijke voorzieningen.
- 14% verwacht binnen 10 jaar zorg nodig te hebben.
- 26% verruult bij voorkeur een koopwoning voor een (sociale) huurwoning.
- Er is ook een groep ouderen die niet wil verhuizen. Belangrijkste reden is de binding met wijk of kern.

Zorg & ondersteuning geborgd

De uitstroom van mensen met een psychische aandoening uit beschermd wonen, vraagt om aandacht en begeleiding op alle leefgebieden. Naast psychiatrische zorg kan het gaan om dagbesteding, werk, sociale contacten en financiën.

Gemeente Horst aan de Maas heeft prestatieafspraken gemaakt over de huisvesting van uitstromers en maatschappelijke opvang. Wonen en ambulante zorg/begeleiding zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. We sluiten aan bij het regionale Transferpunt.

Mensen met een psychische aandoening (GGZ)

Ruim 4 op de 10 mensen wordt in diens leven geconfronteerd met een of meer psychische aandoeningen. Dat kan een depressie zijn, maar ook een stemmings- of angststoornis, een burn-out of een verslaving. Bij de 2 van de 10 mensen is de aandoening tijdelijk van aard. Bij de andere helft is de aandoening altijd in meer of mindere mate aanwezig; zij moeten leren omgaan met de situatie en het effect daarvan op hun dagelijks leven.

Net als bij ouderen, geldt dat maatwerk het devies is. De ene persoon met een psychische aandoening gedijt het beste in een gewone woonwijk, de ander heeft baat bij wonen met gelijkgestemden en weer een ander voelt zich goed met een mix van kwetsbare mensen om zich heen.

Uit de afbouw van beschermd wonen en maatschappelijke opvang volgt een extra druk op de woningmarkt, in het bijzonder op sociale verhuur.

Mensen met een verstandelijke beperking

Mensen met een verstandelijke beperking ontwikkelen zich minder snel dan leeftijdsgenoten. Ook vinden ze het lastig om dingen te begrijpen. Vaak hebben ze ondersteuning nodig met wonen, op school, op het werk en bij het leggen en onderhouden van contacten. Soms gaat een verstandelijke beperking gepaard met gedragsproblemen of een psychische aandoening.

Problemen in de gezinssituatie zoals mishandeling, verwaarlozing, verslaving of seksueel misbruik kunnen meespelen bij een al kwetsbare mentale gezondheid. Dit is gedefinieerd als licht verstandelijk gehandicapt (LVG), een mentale achterstand en kwetsbaarheid als gevolg van omgevingsfactoren gecombineerd met een laag intellectueel vermogen.

Niet iedereen wordt met een verstandelijke beperking geboren. Een ongeluk (niet aangeboren hersenletsel) kan een oorzaak zijn van een verstandelijke beperking op latere leeftijd.

Steeds meer mensen met een verstandelijke beperking wonen zelfstandig met zorg aan huis. Idealiter is er een steunpunt in de buurt of in het gebouw; een uitvalsbasis voor ontmoeting, praktische ondersteuning en soms dagbesteding.

Wanneer er sprake is van een zwaardere of complexere beperking, is vaak intensieve zorg en begeleiding (24 uur per dag) nodig. Deze mensen verblijven meestal in een instelling.

INSPIRATIEMENU WOONZORG- CONCEPTEN

4

Zorg thuis

Zorg bepaalt niet langer de woonvorm; de wens van de inwoner staat centraal. Anno nu zijn er tal van mogelijkheden voor zorg aan huis.

- **Mantelzorg:** zorg en ondersteuning door familie, vrienden of andere vrijwilligers. Algemeen geldt: hoe sterker het sociale netwerk in de nabije omgeving, hoe minder snel mensen een beroep hoeven te doen op professionele zorg.
- **Begeleiding:** bijvoorbeeld hulp bij het indelen van de dag, het op orde houden van financiën.
- **Verzorging en verpleging:** van wassen en het geven van medicatie, tot zeer intensieve (24-uurs) verpleging.

We hebben het al eerder gezegd: denken over en het realiseren van nieuwe woonzorgconcepten vraagt om maatwerk binnen buurten of dorpen. In dit hoofdstuk presenteren we een reeks aan vernieuwende en meer traditionele woonzorgconcepten. Zie deze lijst zeer zeker niet als compleet, slechts als inspiratie. Binnen de genoemde woonzorgconcepten zijn ook vele varianten en crossovers mogelijk. De voorbeeldprojecten geven een indruk van de mogelijkheden.

Zelfstandig wonen met zorg

De hechte gemeenschappen in buurten en dorpen van Horst aan de Maas vormen een fijne omgeving voor ouderen, mensen met een psychische aandoening of mensen met een verstandelijke beperking. Ondersteuning van mensen uit de buurt gecombineerd met professionele, ambulante zorg vormen een stevig fundament voor een zelfstandig leven.

Zo lang mogelijk 'zelfstandig thuis' blijven wonen, kan in vele verschijningsvormen. In de 'oude vertrouwde' woning, op termijn aangepast met aanpassingen en/of zorg aan huis. Ook zijn er meer vernieuwende woonconcepten denkbaar.

Bestaande woningen zorggeschikt maken

Voor mensen die in hun bestaande woning blijven wonen, kan het nodig zijn om de woning aan te passen. Veiligheid, comfort en gebruiksgemak zijn dan leidend. Gelijkvloerse (nultreden) woningen zijn met kleine aanpassingen (beugels bij het toilet en een douchestoel) relatief eenvoudig zorggeschikt te maken. Een traditionele woning vraagt om ingrijpendere aanpassingen zoals een traplift of het verplaatsen van sanitair naar de begane grond.

Inwoners kunnen een beroep doen op Provincie Limburg (Stimuleringsregeling Duurzaam Thuis) of gemeente (Wmo-woningaanpassingen) voor co-financiering.

Geclusterd wonen & Woongroepen

In de markt zien we een trend ontstaan waarbij een groep mensen samen het initiatief neemt om een woongroep te vormen. Onder een woongroep verstaan we een aantal zelfstandige appartementen (nieuwbouw of in een bestaand gebouw / herontwikkeling), veelal aangevuld met gemeenschappelijke voorzieningen. Elkaar kunnen helpen als dat nodig is, gezelschap en een veilig gevoel zijn belangrijke argumenten om zo'n woongroep te vormen. Vaak ontstaat een woongroep rond een specifieke doelgroep: ouderen, mensen met autisme of mensen met een GGZ-indicatie. Steeds vaker ontstaan ook 'gemengde' initiatieven. Elkaar steunen en helpen (maatje), leren van elkaar, zich aan elkaar optrekken... Dat is de kracht van gemixt wonen.

Mantelzorgwoningen

Een mantelzorgwoning is een tijdelijke, zelfstandige wooneenheid/zorgappartement, verbonden met of op het terrein van een eengezinswoning. Het is een woonvorm die inwoners met een zorg- of hulpbehoefte in staat stelt om – door de nabijheid en hulp van bijvoorbeeld familie – langer zelfstandig te blijven wonen. Horst aan de Maas heeft een beleid voor mantelzorgwoningen. Dit beleid biedt inwoners ruimte om voor te sorteren op een toekomstige situatie (pré-mantelzorg). Dit betekent dat iedereen die 60 jaar of ouder is, in een mantelzorgwoning kan wonen.

Verzorgd wonen / satellietwoningen

Hieronder verstaan we zelfstandige woningen in de nabijheid van een zorgsteunpunt. Inwoners van zo'n woning kunnen zorg op afroep afnemen, evenals aanvullende diensten zoals een maaltijdservice of activiteiten in een gezamenlijke recreatieruimte. Soms zijn ook open inloop en dagbesteding aanwezig.

Voor mensen met een verstandelijke beperking die uitstromen uit een beschutte woonvoorziening kunnen afspraken met een woningcorporatie worden gemaakt. Het kunnen gewone sociale huurwoningen zijn waarbij de woningcorporatie bij toewijzing rekening houdt met de inzet als satellietwoning.

Steeds meer mensen met een verstandelijke beperking wonen zelfstandig met zorg aan huis. Idealiter is er een steunpunt in de buurt of in het gebouw; een uitvalsbasis voor ontmoeting, praktische ondersteuning en soms dagbesteding.

Wanneer er sprake is van een zwaardere of complexere beperking, is vaak intensieve zorg en begeleiding (24 uur per dag) nodig. Deze mensen verblijven meestal in een instelling.

Voorbeeldproject

Thuishuis Woerden

Dit is een voorbeeld van een kleinschalige woonvorm voor alleenstaande ouderen. De bewoners hebben elk een ruimte van 40m2 met een woon- en slaapkamer, een badkamer en een kleine pantry. Met elkaar delen de bewoners een gezamenlijke keuken, woonkamer, hobbyruimte, een logeerkamer en een buitenruimte.

» www.thuishuiswoerden.nl

Voorbeeldproject

Stichting Place4Me

Dit is een kleinschalig woonproject voor mensen met autisme, ontstaan uit een ouderinitiatief. Het bestaat uit tien zelfstandige, volwaardige appartementen. Verder is er een gezamenlijke woonkamer met keuken en een gezamenlijk dakterras. De woningen worden verhuurd door woningcorporatie Fien Wonen, waarmee afspraken zijn gemaakt over woningtoewijzing aan mensen met autisme.

» www.stichtingplace4me.nl

De wooncoöperatie

Een bijzondere vorm van geclusterd wonen is een wooncoöperatie. Dit is een collectieve woonvorm waarbij een groep mensen een complex aan huurwoningen of een mix van huur en koop realiseert en zonder winst oogmerk exploiteert. Huurwoningen van een wooncoöperatie zijn collectief eigendom; de wooncoöperatie is eigenaar. Banken financieren deze woonvorm tot een maximum van 70% van de totale investering. Bij SVn is een financieringsregeling voor wooncoöperaties in voorbereiding, die de financiering van de overige 30% mogelijk maakt. Dit fonds is vergelijkbaar met het fonds voor startersleningen.

Beschermd wonen

Er is een groep mensen die 24 uur per dag, 7 dagen per week (tijdelijk of permanent) afhankelijk is van intensieve zorg.

Verpleeghuiszorg

Voor mensen die vanwege bijvoorbeeld dementie of een lichamelijke beperking afhankelijk zijn van intensieve zorg kan verpleeghuiszorg uitkomst bieden. Schaalgrootte is een vereiste om verpleeghuiszorg haalbaar te maken: er is een minimum aantal bewoners nodig om de zorg goed te kunnen organiseren en tegelijkertijd betaalbaar te houden. Een verpleeghuis in elke kern van Horst aan de Maas is daarom geen haalbaar scenario. Dit wringt met de ambitie.

Beschut wonen met woontraining

Voor mensen die lang in een beschermde woonomgeving hebben gewoond, kan de overstap naar zelfstandig wonen groot zijn. Voor hen is beschut wonen met woontraining een tussenstap.

Terugvallocaties

Als mensen met psychische aandoeningen een terugval krijgen, kunnen ze terecht in terugvallocaties. Dit zijn beschutte en beschermde verblijfsplekken als vangnet om tot rust te komen met intensievere begeleiding en eventueel behandeling. Daarna volgt terugkeer naar het eigen thuis.

INSPIRATIE- KADER

Voor nieuwe initiatieven
wonen met (in de toekomst)
ondersteuning of zorg

VOOR WIE?

Voor wie is uw initiatief bedoeld?

- Voor oudere inwoners
- Voor inwoners met een psychische aandoeningen
- Voor inwoners met een verstandelijke beperking
- Voor een mix van bovenstaande groepen

Zijn de woningen flexibel inzetbaar (dus ook geschikt voor andere inwoners), nu of in de toekomst?

Wat zijn de wensen van toekomstige bewoners? Denk aan kwalitatieve wensen, maar ook aan behoefte in aantallen.

Hoe belangrijk vinden (potentiële) bewoners het om in de eigen wijk of kern te blijven wonen?

Hoe heeft u deze wensen in kaart gebracht? Op welke manier heeft u (potentiële) toekomstige bewoners en/of vertegenwoordigers betrokken bij de planvorming?

WAAR?

Wat is de beoogde locatie van uw initiatief?

Hoe sluit de locatie aan bij de wensen van toekomstige bewoners?

Is de locatie in de nabijheid van – voor de doelgroep belangrijke voorzieningen?

MET DE OMGEVING?

Hoe heeft u de omgeving (inwoners uit de buurt of het dorp) betrokken bij de planvorming?

Wat zijn de behoeften van omwonenden? In welke mate is er in de buurt of het dorp draagvlak voor uw initiatief / wordt uw initiatief omarmd?

Hoe draagt uw plan bij aan de diversiteit binnen de buurt of het dorp? (NB. Buurten met een brede diversiteit aan inwoners zijn leefbaarder; inwoners kunnen elkaar meer helpen).

Op welke manier wordt met de toekomstige bewoners en de buurt of wijk invulling gegeven aan een betekenisvol bestaan en/of een inclusieve samenleving (bijvoorbeeld als buurthuis/ontmoeten, met activiteiten of vrijwilligerswerk)?

WELKE WOONVORM?

Welke woonvorm heeft u voor ogen?

Voorziet uw concept in gemixt wonen?

In welke prijscategorie wilt u woningen realiseren? Wat wordt de verwachte koop- of huurprijs? In welke mate sluit deze prijs aan bij de behoefte van de potentiële bewoners.

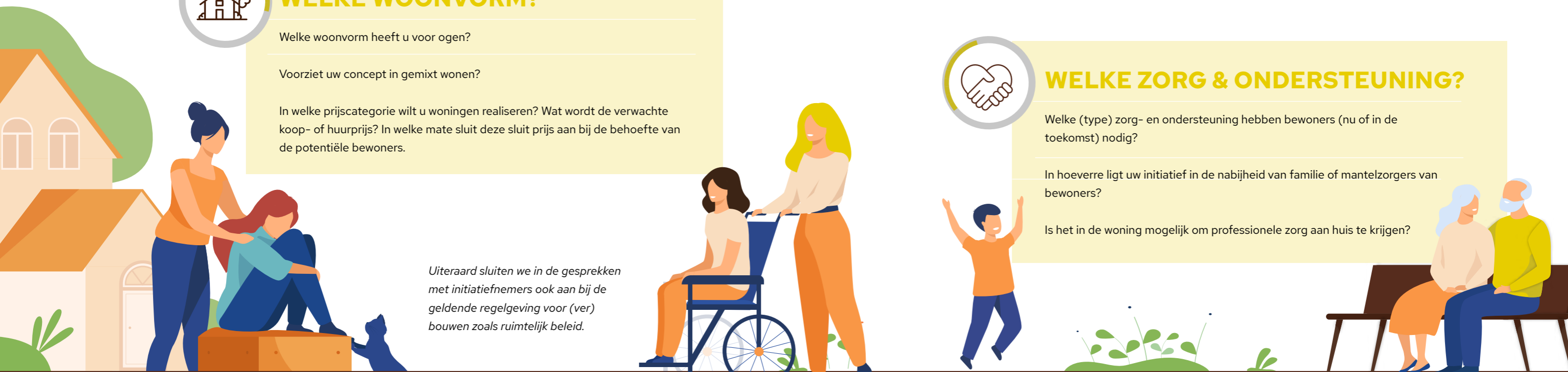
WELKE ZORG & ONDERSTEUNING?

Welke (type) zorg- en ondersteuning hebben bewoners (nu of in de toekomst) nodig?

In hoeverre ligt uw initiatief in de nabijheid van familie of mantelzorgers van bewoners?

Is het in de woning mogelijk om professionele zorg aan huis te krijgen?

Uiteraard sluiten we in de gesprekken met initiatiefnemers ook aan bij de geldende regelgeving voor (ver) bouwen zoals ruimtelijk beleid.

EN NU... AAN DE SLAG

Deze woonzorgvisie is een opstap naar een reeks aan concrete acties voor Gemeente Horst aan de Maas, in samenwerking met relevante partners.

- **Initiëren van een eerste pilot voor gebiedsgerichte samenwerking.**
- **Ontwikkelen van een communicatieaanpak om nieuwe initiatieven voor woonzorgconcepten aan te jagen én meer acceptatie voor kwetsbare doelgroepen te bewerkstelligen.**
- **Faciliteren van inwonersinitiatieven, onder andere door het optimaliseren van de samenwerking met het intake team.**
- **Organiseren van een netwerkbijeenkomst als kick-off voor deze nieuwe aanpak.**
- **Onderzoeken van de mogelijkheden om het SVn coöperatiefonds in te voeren.**

